

KITLV Jaarverslag 2017

Het KITLV is een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
Beschermvrouw van het KITLV is H.M. Koningin Máxima

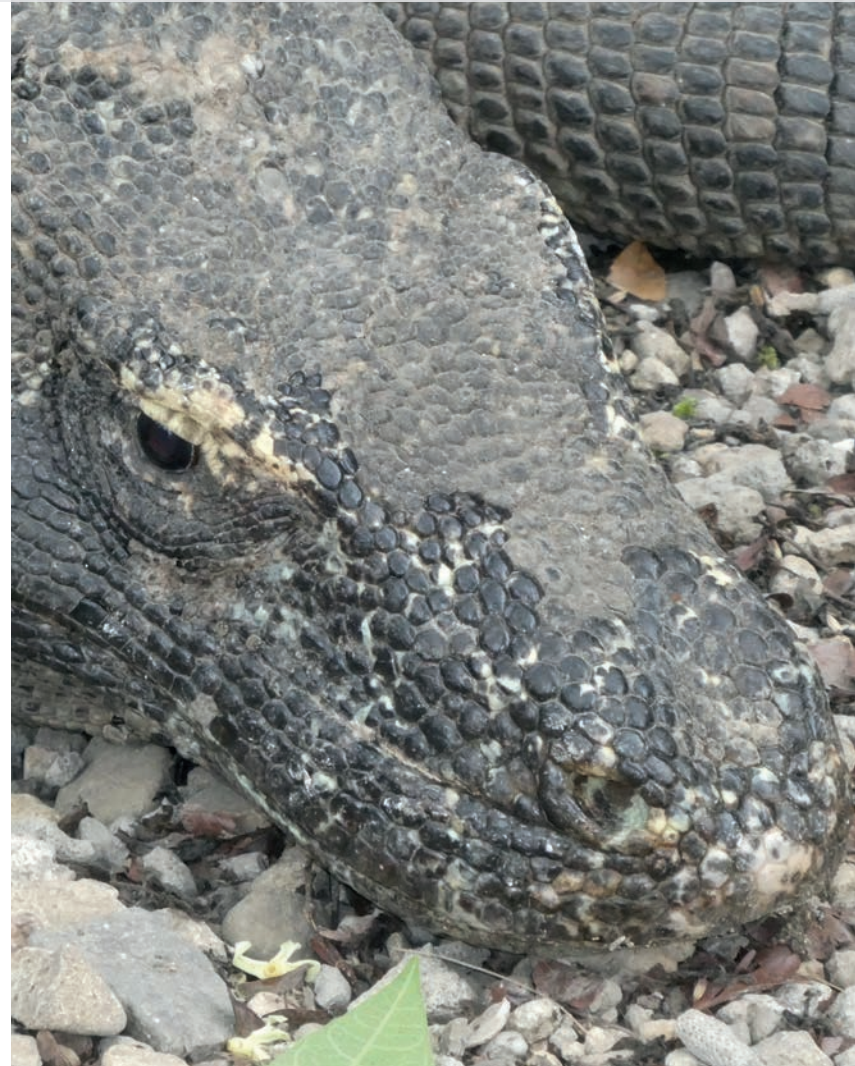
Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde
Royal Netherlands Institute of Southeast Asian and Caribbean Studies

Inleiding	4
Onderzoek	6
Vereniging KITLV	30
Bijlage 1 Financieel overzicht	34
Bijlage 2 Publicaties medewerkers en fellows	35
Bijlage 3 Publicaties KITLV	42

Inleiding

Het jaar 2017 was voor het KITLV in vele opzichten een goed en dynamisch jaar. Aan de vooravond van de reorganisatie, medio 2014, leefden er binnen en buiten het instituut ernstige zorgen. Zou het voortaan uitsluitend op onderzoek gerichte KITLV zich bevredigend weten te ontwikkelen? Zou de overdracht van het beheer van de unieke KITLV-collecties aan de Universiteitsbibliotheken Leiden (UBL) goed uitpakken? Inmiddels kunnen beide vragen bevestigend worden beantwoord.

Op symbolische wijze werden de nieuwe verhoudingen gevierd door het bezoek van de beschermvrouwe van het KITLV, H.M. koningin Máxima, aan het KITLV en aan de UBL, ter gelegenheid van de opening van de Asian Library van de UBL, waarvan de KITLV-collecties een prominent deel uitmaken. Bij die gelegenheid kregen directie en onderzoekers van het instituut alsmede de voorzitter van de Vereniging KITLV ruime gelegenheid om onze beschermvrouwe bij te praten over de ontwikkelingen sinds 2014. De teneur van deze gesprekken was uitgesproken positief. Er werd uitvoerig van gedachten gewisseld over de wijze waarop het onderzoeksinstituut zich de afgelopen jaren ontwikkelde.

Onder de twee clusters 'State, violence and citizenship' en 'Mobility and belonging' herbergt het instituut inmiddels een groot aantal projecten, de meeste ervan uitgevoerd door zeer diverse teams met alle gradaties tussen zeer ervaren en beginnende onderzoekers. De afgelopen jaren was het KITLV bijzonder succesvol in

het aantrekken van extern gefinancierde onderzoeksprojecten. In 2017 gingen weer drie van zulke projecten van start. Allereerst was dat een zeer groot, door de rijksoverheid gefinancierd onderzoek naar 'Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950'. Als sinds 2012 bepleitte het KITLV een dergelijk onderzoek, samen met het KNAW-zusterinstituut NIOD en het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH). Tussen 2017 en 2021 zal dit consortium KITLV-NIMH-NIOD dit onderzoek daadwerkelijk kunnen uitvoeren, deels in samenwerking met de Universitas Gadjah Mada (UGM) in Yogyakarta. Daarnaast verwierf het KITLV twee NWO-subsidies, een voor onderzoek naar 'Indonesia in transition: From Revolution to nation-building, 1943-1955' en een over 'Traveling Caribbean heritage'.

Door het verwerven van deze projecten kon het instituut opnieuw een flink aantal onderzoekers aantrekken. Telde het KITLV in 2013 slechts 13 fte onderzoekers, inmiddels is dat verdubbeld. Stelden wij in 2014 als ambitie om 25 procent van ons budget te verwerven uit externe subsidies, in 2017 stond dat op niet minder dan 39 procent. Een veelheid aan onderzoeksprojecten en onderzoekers van verschillende disciplines, senioriteit en afkomst maakt dat de onderzoeksgroep thans bijzonder divers en dynamisch is. Deze dynamiek wordt nog versterkt door het internationale fellows-programma en het in 2014 gestart stageprogramma. Een in het verslagjaar door de KNAW geïnitieerd onderzoek wees uit dat de medewerkers van het KITLV ook vergelijkenderwijs opvallend positief gestemd zijn over de onder het werken op dit instituut.

Het aantal aan het KITLV verbonden hoogleraren groeide. Adriaan Bedner, in dienst van het Van Vollenhoven Instituut van de Universiteit Leiden maar tevens een dag in de week aan het KITLV verbonden, aanvaardde zijn leerstoel Recht en maatschappij in Indonesië. Rosemarijn Hoeft werd benoemd tot bijzonder hoogleraar 'Geschiedenis van Suriname in vergelijkend perspectief' aan de Universiteit van Amsterdam. Fridus Steijlen tot bijzonder hoogleraar 'Molukse migratie en cultuur' aan de Vrije Universiteit. Hoeft werd tevens gekozen tot voorzitter van de Association of Caribbean Historians. Ook twee jonge onderzoekers werden onderscheiden. Tom Hoogervorst ontving de 'Young Scholar Prize 2017' van het vaktijdschrift *Indonesia and the Malay World*, Malcom Ferdinand de 'Robert Mankin PhD prize for interdisciplinary research', uitgelooft door het Paris Institute of Science and Humanities (IHSP).

Het KITLV telt inmiddels niet minder dan negen promovendi, gefinancierd door de KNAW, NWO, de KNAW of de Indonesische overheid. In 2017 promoveerde daarnaast de Indonesische onderzoeker Ridho Reinando, die in 2012 op het instituut kwam werken. Promovendi worden altijd begeleid door een hoogleraar van het KITLV zelf en een van buiten.

Afgemeten naar het aantal gepubliceerde boeken en artikelen lag de productiviteit dit jaar wat lager dan voorgaande jaren. Het is te vroeg om te zeggen of dit een trend inluidt. Bijzondere vermelding onder de gepubliceerde boeken verdient de

monografie *Becoming better Muslims* (Princeton University Press), waarin David Kloos onderzoekt hoe gewone moslims in Atjeh hun geloof beoefenen en ervaren, en hoe ze omgaan met de toenemende druk van overheden en religieuze scherpshijpers.

Maatschappelijke kennisbenutting wordt, terecht, steeds meer gerekend als een criterium waarop ook wetenschappelijke instituten worden beoordeeld. In dit opzicht heeft het KITLV een uitstekende reputatie. De media, maar ook de overheid en particuliere instellingen weten onderzoekers heel goed te vinden met hun vragen over Indonesië, de Caraïben en in toenemende mate ook kwesties die samenhangen met de erfenissen van het kolonialisme in postkoloniaal Nederland. Dit leidde onder meer tot een groot aantal mediaoptredens, die ook via onze eigen website en andere 'nieuwe media' veel aandacht trokken.

Deze in majeur gestelde Inleiding moet echter in mineur eindigen met de vermelding van het overlijden, op 10 januari 2017, van Peter Boomgaard, die van 1991 tot 2000 directeur was van het KITLV en daarna tot zijn pensionering in 2011 senior onderzoeker. Uiteraard werd op het instituut stilgestaan bij het overlijden van deze eminente wetenschapper. Het KITLV ondersteunde ook een in Yogyakarta te zijner nagedachtenis georganiseerd symposium 'Manusia, lingkungan, dan harimau': 'Mens, omgeving en tijger' – een treffende verwijzing naar zijn baanbrekende werk over de ecologische, demografische en economische geschiedenis van Indonesië.

Onderzoek

Het KITLV prijst zich gelukkig een instituut te zijn waar wetenschappers uit de Geesteswetenschappen en Sociale Wetenschappen op een volkomen vanzelfsprekende manier met elkaar samen werken.

Historici, antropologen, politieke wetenschappers, taal- en literatuuronderzoekers en onderzoekers uit de Cultural studies leren hier veel van elkaar, wat hun werk ten goede komt. Dankzij de informele sfeer is het makkelijk om onderling contact te leggen. Wekelijkse lunches, seminars, projectbijeenkomsten en informele discussiegroepjes maken het KITLV tot een inspirerende plaats voor onderzoekers uit vijf verschillende landen met een diverse disciplinaire achtergrond.

Naast enkele kleine startsubsidies werd een zeer groot nieuw project verworven over militair geweld tijdens de Indonesische revolutie, waarmee in 2017 een aanvang werd gemaakt, terwijl er ook twee nieuwe onderzoeksprojecten van start gingen die door NWO worden gefinancierd. Dit betekent dat er opnieuw veel nieuwe onderzoekers deel zijn gaan uitmaken van het KITLV. In totaal nam het aantal onderzoekers in 2017 toe van 50 naar 70: 14 vaste staf, 16 postdocs en senior onderzoekers, 25 fellows, 9 promovendi, en 6 stagiairs. Hierbij

moet worden aangetekend dat veel senior onderzoekers in deeltijd werken en de fellows in de regel drie maanden aan het instituut verbonden waren.

Op 12 mei nam collega Nico van Horn wegens zijn pensionering afscheid van het KITLV. Ter gelegenheid daarvan werd een drukbezocht symposium georganiseerd over 'Sportgeschiedenis in (post)koloniaal perspectief'.

Nieuwe subsidies

Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950

Eind 2016 besloot het kabinet-Rutte II tot het financieren van een onderzoek naar de dekolonisatieoorlog in Indonesië, 1945-1950, en in het bijzonder naar de context waarin en de wijze waarop de Nederlandse krijgsmacht deze oorlog voerde. Het kabinet trad hiertoe in overleg met het KITLV, het NIMH (Nederlands Instituut voor Militaire Geschiedenis) en het NIOD (Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie en Holocaust Studies). Deze instituten bepleitten al sinds 2012 een dergelijk breed opgezet onderzoek. Begin

2017 werd overeenstemming bereikt over invulling, organisatie en uitvoering van dit programma, waarvoor de overheid ruim vier miljoen euro beschikbaar stelde. De eerste helft van het jaar werd besteed aan het uitwerken van het onderzoeksprogramma, het aantrekken van onderzoekers, en de samenstelling van de internationale adviescommissie die de wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek zal bewaken, alsmede van een maatschappelijke klankbordgroep. Uiteraard werd ook regelmatig overlegd met Indonesische partners, zowel gouvernementeel als wetenschappelijk.

In september 2017 ging het programma 'Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950' officieel van start met een bijeenkomst in het Amsterdamse Pakhuis de Zwijger, waar ruim 350 mensen op af kwamen. In de voorgaande maanden was in de Nederlandse media al zeer veel aandacht gegeven aan het programma. Tijdens de *kick-off* werden de contouren van het gehele programma gepresenteerd en werd ook ruime gelegenheid gegeven voor het stellen van kritische vragen over de opzet en wetenschappelijke integriteit ervan. Het ligt in de bedoeling in de loop van het programma, dat medio 2021 zal worden afgesloten, regelmatig zulke bijeenkomsten te houden. De drie instituten beheren daarnaast gezamenlijk een drietalige website. Zij stemmen hun onderzoek en de coördinatie ervan onderling intensief af.

Het onderzoek valt uiteen in een aantal deelonderzoeken: 1. Synthese, 2. Bersiap, 3. Politiek-bestuurlijke context, 4. Internationale politieke context, 5. Vergelijkend onderzoek naar dekolonisatieoorlogen en *counterinsurgency*, 6. Asymmetrische oorlogvoering, 7. Regionale studies, 8. De maatschappelijke nasleep en 9. Getuigen/tijdgenoten. Het KITLV heeft de verantwoordelijkheid voor de deelonderzoeken Bersiap, Regionale studies en Nasleep, alsmede voor de synthese die aan het eind van het vierjarige onderzoek zal worden gepubliceerd. De onderdelen Bersiap en Regionale Studies worden in samenwerking met Indonesische collega's uitgevoerd; hiertoe ging het KITLV een samenwerking aan met de Universitas Gadjah Mada (UGM) in Yogyakarta.

Vrijwel gelijktijdig met het kabinetsbesluit maakte NWO bekend het door Henk Schulte Nordholt ingediende onderzoeksvoorstel 'Indonesia in transition' te zullen financieren. Zoals elders in het jaarverslag aangegeven wordt in dit project de interne geweldsdynamiek in de Indonesische samenleving in de jaren 1940 en 1950 onderzocht. Ook hier wordt samengewerkt met de UGM.

Bersiap

In hun onderzoek naar de bersiap trachten Esther Captain en Onno Sinke een omvattend beeld te geven van het geweld van Indonesische (strijd)groepen tegen de (Indo-) Europese burgerbevolking en andere etnische groepen in de context van de politiek-militaire situatie die ontstond na de Japanse capitulatie. Er is speciale aandacht voor de relatie tussen bersiap en berdaulat, het onderlinge Indonesisch geweld, dat tegelijkertijd plaatsvond. De onderzoekers streven naar een grondig en ook kwantificerend onderzoek, met aandacht voor slachtoffers, daders en de organisatie van het geweld. Tevens zullen de gevolgen van dit geweld tijdens de dekolonisatieoorlog en de latere herinnering eraan deel uitmaken van dit onderzoek.

Regionale studies

In het deelproject 'Regionale studies' leggen Roel Frakking, Anne-Lot Hoek, Hans Meijer en Martijn Eickhoff samen met Indonesische collega-onderzoekers een verbinding tussen de Nederlandse historiografie van de dekolonisatieoorlog en de Indonesische weergave van de Revolutie. Samen zullen zij op basis van archieven, publicaties en getuigenissen in beide landen een aantal Indonesische regio's onderzoeken. Dit zal naar verwachting nieuwe gegevens opleveren, en meer licht werpen op uiteenlopende perspectieven en interpretaties in de historiografie in Indonesië en Nederland.

De maatschappelijke nasleep

Het project over de nasleep van de dekolonisatieoorlog en de impact daarvan op de Nederlandse samenleving wordt uitgevoerd door Meindert van der Kaaij. Hij doet onderzoek naar de effecten van repatriëring van grote aantallen Nederlandse en Indische burgers naar Nederland en naar het verloop van het publieke debat dat in Nederland sinds 1950 over die oorlog is gevoerd. Waarom kwam het debat over die oorlog zo langzaam en schokkerig op gang en welke rol speelden politici, historici, journalisten, predikanten, kunstenaars hierin? Klopt het dat Nederlanders dat verleden probeerden weg te drukken en zo ja, hoe ging dit in zijn werk? Waar gebeurde dat bewust (doofpot) en waar gebeurde dat terloops of onwillekeurig?

Yanick Lahens

By Kasia
Mika

Away from the coffee-filled routine at KILTV and the race towards finishing a book manuscript, this summer, my research on the 2010 Haiti earthquake took a surprising turn and found its translation as a joint documentary film project on creativity in Haiti (with Ed Owles). I had some contacts and Ed brought the camera. Together we had set off for weeks of filming, and pre-and post-production work.

Months later, one sentence by Yanick Lahens, a widely-acclaimed Haitian writer, keeps ringing in my ears: 'Literature is not there to offer solutions, it is here to show the complexity of things.' In this one phrase, interjected between sips of dark Haitian coffee in her sunny living room, Lahens captured the essence and the ambitions of what I have been trying to explain, paragraph after paragraph, in my book. For her, the task seemed clear: write this 'complexity of things' and give the 'flavour of the world' around us. Literature has a unique potential to keep showing what 'is still missing in the world', and a resulting duty to resist hastily jotted bullet-points and plans of action. Instead, we are invited to pause, with all those who live in these seemingly unsolvable times; an obligation that guides my own work.

ANGIN Anticipation Grants Indonesia-the Netherlands

De KNAW heeft de coördinatie van de wetenschappelijke samenwerking tussen Indonesië en Nederland aan het KITLV gedelegeerd. In dit kader is er een nieuw subsidieprogramma gestart. Dit ANGIN-programma (2017-2021), waarvan de uitvoering bij het KITLV is ondergebracht, beoogt de interdisciplinaire samenwerking tussen Indonesië en Nederland te stimuleren. Er is budget beschikbaar uit het Scientific Programme Indonesia – the Netherlands (SPIN) van de KNAW. Aanvragen om interdisciplinaire projecten voor te bereiden worden beoordeeld door een commissie waarvan Gerry van Klinken voorzitter en Sikko Visscher ambtelijk secretaris is. ANGIN-toekenningen zijn bedoeld om teams van Indonesische en Nederlandse wetenschappers, die uit verschillende disciplines afkomstig zijn, in staat te stellen om elkaar te bezoeken en gezamenlijk een interdisciplinair projectvoorstel te ontwikkelen. Een tweede doel is om in een vroeg stadium stakeholders uit de beleidswereld, de private sector en de maatschappij hierbij te betrekken.

In 2017 is een eerste *call* uitgegaan en zijn vier initiatieven gehonoreerd. Eén gaat over de gezondheid van adolescente meisjes, één over protesten tegen palmolie, en twee over duurzaam en eerlijk waterbeheer.

ANGIN starting grant

Ward Berenschot kreeg een KNAW-ANGIN-beurs om een nieuw onderzoeksproject

op te zetten over de conflicten die de expansie van palmolieplantages in Indonesië veroorzaakt. Dit kortlopende project is een samenwerking met het Van Vollenhoven Instituut, de Universiteit Wageningen en de Universitas Andalas (West-Sumatra). De bedoeling is dat deze beurs leidt tot een grotere projectaanvraag over conflicten rond palmolie.

Asian modernities and tradition support grant

In september vond de kick-off plaats van het nieuwe onderzoekcluster 'Mobility and belonging', dat gecoördineerd wordt door Marieke Bloembergen, met de workshop 'Unsettling encounters: Scholarly study, religious knowledge, and difficult histories in Asia and the Caribbean'. Deze bijeenkomst, die medegeorganiseerd werd door Tom Hoogervorst en David Kloos, werd financieel gesteund door het programma 'Asian modernities and traditions' (AMT) van de Universiteit Leiden. Sumit Mandal (University of Nottingham Malaysia) verzorgde de keynote 'Muslim shrines in the Malay world'. In de workshop onderzochten deelnemers kennisuitwisseling tussen wetenschap en religie in Zuidoost-Azië en in de Caraïben, in de context van sociaal-politieke geschiedenissen van ongemak, geweld, dekolonisatie, regimewisselingen en uitsluiting. Telkens vormden specifieke locaties de focus van onderzoek. De vraag was hoe in die context wetenschappelijke kennisvorming over en lokale beleving van religie elkaar beïnvloed hebben, of en waarom (religieuze) kennis al reizend veranderde,

en hoe we de rol van *'strategic amateurs and accidental experts'* daarin moeten duiden.

Intussen bereiden Sanne Rotmeijer en Bloembergen, eveneens met steun van AMT, een vervolgworkshop voor, gepland voor de herfst van 2018, getiteld 'Academic research in a decolonizing world: Towards new ways of thinking and acting critically?' In reactie op de alom klinkende roep om academia te dekoloniseren, en tegen de achtergrond van eerdere discussies hierover, zullen zij de betekenis onderzoeken van de termen '(de-)coloniality' en 'postcolonial' voor kritisch wetenschappelijk onderzoek. Waarom en hoe moeten wetenschappers binnen en buiten het KITLV aan die roep om academische instellingen te dekoloniseren gehoor geven?

Nieuwe onderzoeksprojecten

Indonesia in transition: A history from revolution to nation-building, 1943-1958

Op 1 juni 2017 begon het onderzoek voor het project 'Indonesia in transition: A history from revolution to nation-building, 1943-1958' dat gefinancierd wordt door NWO. De onderzoekers in dit project zijn Bart Luttikhuis (UL/KITLV), Abdul Wahid (UGM/KITLV) en Peter Keppy (NIOD). Projectleider is Henk Schulte Nordholt.

In de Indonesische politiek en maatschappij hebben sinds de onafhankelijkheid vigilante groepen een belangrijke rol gespeeld. Dergelijke groepen zijn in formele zin particulier, maar hebben vaak nauwe banden met de politiek. De Indonesische staat heeft hun door de jaren heen een plek gegeven in plaats van hen te bestrijden. De wortels van deze symbiotische relatie tussen de politiek en particuliere geweldsactoren liggen in de tumultueuze jaren van de Japanse bezetting, de Indonesische Revolutie, en de beginjaren van de onafhankelijke Republiek. In dit project bestuderen de drie onderzoekers gezamenlijk het ontstaan van dit fenomeen. Projectleider Schulte Nordholt schrijft tegelijkertijd samen met Harry Poeze een nieuw overzichtswerk van de Indonesische revolutie.

In de eerste maanden van het project hebben de onderzoekers gewerkt aan het verscherpen van de onderzoeksvragen, het ontwikkelen van de centrale concepten, het opzetten van een database en het voorbereiden van onderzoek in Indonesië en Amerika. Zij organiseerden ook een workshop in Leiden over 'Recruitment for (counter)insurgency' en namen deel aan een workshop in Amsterdam over paramilitarisme.

Traveling Caribbean heritage

(Post)koloniale migraties en processen van creolisering op Aruba, Bonaire en

Curaçao roepen steeds nieuwe vragen op over de vorming van cultureel erfgoed en 'eilandelijke' identificaties. In het door NWO gefinancierde project 'Traveling Caribbean heritage' (TCH), dat gecoördineerd wordt door Gert Oostindie en Alex van Stipriaan, doen postdoc Valika Smeulders en promovendus Joeri Arion samen met Luc Alofs van de Universiteit van Aruba, Lilliane de Geus van UNESCO-Bonaire en Rose Mary Allen van de Universiteit van Curaçao, onderzoek op de drie 'Benedenwindse' eilanden. Het project beoogt zowel wetenschappelijke vragen te beantwoorden als een bijdrage te leveren aan *capacity building* op de eilanden en aan debatten over Caraïbisch erfgoed op de Antillen en in Nederland. In het eerste jaar werd, door middel van een enquête, interviews en workshops op de drie eilanden, het veld van organisaties in de sfeer van cultureel erfgoed in kaart gebracht en werd met hen gesproken over hun activiteiten, vragen en behoeften. Mede op basis hiervan gingen de beide universiteiten van start met de ontwikkeling van een cursusaanbod gericht op het bevorderen van lokale expertise van culturele geschiedenis en erfgoed. Hieraan zullen ook de Nederlandse partners van TCH bijdragen leveren. Smeulders ontwikkelde initiatieven om ook de Antilliaanse gemeenschap in Nederland hierbij te betrekken. Het proefschrift van Arion zal niet alleen een historische verkenning van erfgoedbeleid en -praktijk bieden, maar zal ook reflecteren op de huidige debatten en praktijken. Met een *Newsletter* worden belangstellenden op de hoogte gehouden van de activiteiten van het team.

Lopende onderzoeksprojecten

Government, markets and citizens

Het overkoepelende SPIN-programma 'Government, markets and citizens' werd in de loop van het jaar afgesloten. Er werd aan enkele gezamenlijke publicaties gewerkt terwijl Jacqueline Vel een conferentie over adat en dorpsbestuur in Indonesië organiseerde die in mei in Leiden werd gehouden. Vel is editor van een special issue van *The Asia-Pacific Journal of Anthropology* waarin resultaten van deze conferentie worden gepubliceerd. Zij oriënteerde zich tevens op de effecten van de nieuwe wet op het dorpsbestuur in Indonesië en verrichtte in dat kader onderzoek op Sumba.

From clients to citizens?

Het C2C onderzoeksproject bevond zich in het laatste jaar, waarin de nadruk lag op het publiceren van de resultaten. In een special issue van het gerenommeerde *Journal of Citizenship Studies* over 'Informality and citizenship in Indonesia' zullen in het voorjaar van 2018 zes bijdragen van onze onderzoekers verschijnen. Zij publiceerden twee special issues in het online tijdschrift *Inside Indonesia* over burgerschap en dorpspolitiek. Drie van de vijf PhD's hebben hun dissertaties zo goed als af, en schreven artikelen over landconflicten, toegang tot gezondheidszorg en dorpspolitiek. Daarnaast organiseerde het project in juni

een internationaal seminar 'Comparing patronage democracies', alsmede twee workshops over burgerschap en toegang tot publieke voorzieningen.

Uit het reeds afgesloten Veni-project van Ward Berenschot over cliëntelisme en democratie in Indonesië kwam nog een aantal publicaties voort. De monografie *Democracy for sale: Elections, clientelism and the state in Indonesia*, die hij met Ed Aspinall schreef, is geaccepteerd door Cornell University Press. Berenschot schreef verder een artikel over de expert survey die hij in Indonesië uitvoerde om het karakter van politiek in verschillende regio's te vergelijken, dat geaccepteerd is door het toonaangevende tijdschrift *Comparative Political Studies*. Berenschot en Van Klinken schreven samen een hoofdstuk over burgerschap voor het *Routledge handbook of contemporary Indonesia*.

Postdoc Chris Chaplin deed twee jaar onderzoek naar salafisme en burgerschap in Indonesië. Een artikel hierover is geaccepteerd door *Citizenship Studies*. Voordat zijn contract bij het KITLV afliep kreeg hij een baan bij de London School of Economics. Postdoc Ngurah Suryawan kwam eind 2017 uit Indonesië om op basis van zijn veldwerk een artikel te schrijven over de rol van elites in Papoea. Gerry van Klinken publiceerde met Su Mon Thazin Aung een artikel over antimoslim-geweld in Myanmar. Dit leidde tot blogs, lezingen en radio-interviews tijdens de Rohingya-crisis. Daarnaast bereidt hij onderzoek voor naar de sociaal-politieke dimensies van klimaatverandering in Zuidoost-Azië.

Confronting Caribbean challenges

In het door NWO gefinancierde project 'Confronting Caribbean challenges' wordt het verband onderzocht tussen kleinschaligheid, migraties, identiteit en bestuur op de non-soevereine Caraïbische eilanden van het Koninkrijk. Omdat Wouter Veenendaal erin slaagde een Veni-beurs te verwerven werd zijn plaats deels overgenomen door postdoc Malcom Ferdinand. Veenendaal publiceerde met Oostindie een artikel waarin een vergelijking wordt gemaakt tussen de opinieonderzoeken over het Koninkrijk uit 1998 en 2015. Ferdinand, Oostindie en Veenendaal werkten aan een vergelijkend artikel over de uitdagingen waarvoor non-soevereine jurisdicties zich gesteld zien. Veenendaal publiceerde voorts een artikel over goed bestuur op Bonaire, Saba, en St. Eustatius in het Nederlandstalige tijdschrift *Beleid & Maatschappij*.

Jessica Roitman publiceerde een artikel waarin zij percepties betreffende vrije 'kleurlingen' in Sint Maarten en Curaçao vergelijkt, alsmede een bijdrage aan een boek waarin zij de keuzes analyseert die slaven in de Bovenwindse Antillen maakten na de Britse afschaffing van de slavernij (1834), die veel eerder kwam dan de Nederlandse (1863). Zij zette haar onderzoek voort ten behoeve van de monografie over de sociale geschiedenis van de Bovenwindse Antillen in de negentiende eeuw, waarmee zij haar bijdrage aan het CCC-project zal afsluiten.

Promovendus Stacey MacDonald zette haar onderzoek voort naar sociale en politieke processen in de domeinen van cultureel erfgoed en natuurbescherming in de BES-eilanden (Bonaire, St. Eustatius, Saba). In samenwerking met het Wereld Natuur Fonds verrichtte zij drie maanden veldwerk op Bonaire in de visserijsector. Participerende observatie bij het oprichten van een visserijcoöperatie stelde haar in staat de politieke en sociale spanningen tussen Bonaire en Nederland en de overlap tussen cultuur en natuurbescherming nader te bestuderen. Sanne Rotmeijer vervolgde haar promotieonderzoek naar nieuwsmedia op de Antillen. In overleg met haar promotoren herzag zij haar onderzoeksplan op basis van ervaringen en inzichten opgedaan tijdens haar veldwerk op Curaçao en St. Maarten in de voorgaande twee jaren. In het voorjaar doceerde zij het pre-Master seminar 'Nieuws en identiteit in de Caraïben' aan de Universiteit Leiden.

Nieuwe hoogleraren: Adriaan Bedner, Rosemarijn Hoeft en Fridus Steijlen

Op vrijdag 13 oktober hield Adriaan Bedner, bijzonder hoogleraar Recht en Samenleving in Indonesië namens het KITLV, zijn oratie in het Groot Auditorium van de Leidse Universiteit. Aan de hand van de casus van Oma ('Nenek') Minah, een arme Javaanse die voor de rechtbank moest verschijnen wegens het stelen van drie cacaovruchten, liet Bedner zien hoe in Indonesië de ongenueanceerde toepassing van een uniform recht juist kan leiden tot onrecht. Rechtsunificatie mag volgens Bedner

nooit een doel op zich worden. Bij het scheppen van nieuw recht dient de wetgever rekening te houden met de diversiteit van de bevolking en bij de toepassing van recht moet de rechter hetzelfde doen. Dit kan bijvoorbeeld door lokaal en religieus recht bij zijn of haar beslissing te betrekken. Het streven naar een eenheidsstaat met één rechtssysteem voor de hele bevolking dat na 1945 het belangrijkste politieke doel van de Republiek werd staat op gespannen voet met dit principe van rechtsdifferentiatie, net als met sommige van de internationale mensenrechtenverdragen waar Indonesië bij is aangesloten. De vraag daarbij is, aldus Bedner, of Indonesische juristen over voldoende interpretatietechnieken beschikken om de gewenste balans te bereiken tussen nationale rechtszekerheid en lokale rechtvaardigheid.

Per 1 juni is Rosemarijn Hoeft benoemd tot hoogleraar Geschiedenis van Suriname na 1873 in vergelijkend perspectief aan de Universiteit van Amsterdam. Een van de speerpunten in haar onderzoek is het verband tussen *nation-building* en *nation-branding* in postkoloniale samenlevingen.

Eveneens per 1 juni is Fridus Steijlen benoemd tot bijzonder hoogleraar Molukse migratie en cultuur in comparatief perspectief aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam vanwege de Stichting Moluks Historisch Museum. Hij gaat deze functie voor een dag per week vervullen bij de afdeling Sociale en Culturele Antropologie. Zijn leeropdracht bestrijkt drie domeinen:

Molukkers als 'ethnic soldier' in relatie tot hun migratie geschiedenis, Molukse instituties en Molukse wijken in relatie tot de Molukse identiteit in Nederland, en transnationale relaties tussen Molukkers in Nederland en de Molukken. Daarnaast zal hij de situatie van Molukkers in Nederland vergelijken met andere etnische groepen in Nederland en met Molukse gemeenschappen in Medan en Jakarta.

Veni-onderzoekers

Wouter Veenendaal werkt sinds januari 2017 aan zijn Veni-project 'When things get personal: Explaining political stability in small states'. Dit onderzoek, dat wordt verricht bij het KITLV en de Universiteit Leiden, probeert de vraag te beantwoorden waarom kleine landen stabielere politieke systemen hebben dan grote landen, ondanks de zwakte van politieke structuren en de sterk persoonsgerichte politiek. Het project bestaat uit een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek. Veenendaal zal ook veldonderzoek verrichten in vier kleine landen in verschillende delen van de wereld. De gehele maand november is hij werkzaam geweest als gastonderzoeker bij het Islands and Small States Institute van de Universiteit van Malta, en heeft hij interviews gehouden met Maltese politici, journalisten, wetenschappers, en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties.

Paul Bijl schrijft in het kader van zijn Veni-project het boek *Writing human*

rights in colonial Indonesia waarin hij laat zien dat Indonesiërs in de koloniale tijd hun menselijkheid, gelijkheid en 'recht op rechten' in verschillende genres verwoordden, zoals in memoires (door de voormalige slaaf Wange van Balie), dagboeken (Sjahrir) en romans (Soewarsih Djojopoespito). Deze Indonesische werken worden geïnterpreteerd als 'daden van gelijkheid' door middel waarvan de auteurs de juridische koloniale consensus ontwrichtten.

Met Grace Chin voert Bijl de redactie van de bundel *Appropriating Kartini: Colonial, national and transnational memories of an Indonesian icon*. In december 2017 organiseerde hij met collega's aan de Universiteit van Amsterdam het internationale congres 'Materialities of postcolonial memory'.

Tom Hoogervorst heeft zich na de publicatie van enkele artikelen en hoofdstukken in geredigeerde bundels de afgelopen maanden volledig gericht op zijn nieuwe boek, waarin de resultaten van zijn Veni-project worden uitgewerkt. Het boek bespreekt twee samenhangende ontwikkelingen: de toe-eigening van de Maleise taal door Chinezen in de Indonesische archipel, en de beginjaren van de moderniteit in Nederlands-Indië. Zijn boek beargumenteert dat Nederlands-Indië pas kon moderniseren nadat Maleistalige Chinezen het lezende publiek op de hoogte hadden gesteld van globale ontwikkelingen, producten en denkwijzen. Hun media daarvoor waren kranten, advertenties, vertalingen van boeken en literatuur.

David Kloos is in september teruggekeerd uit Maleisië, waar hij veldwerk heeft gedaan voor zijn Veni-project over vrouwelijk islamitisch leiderschap. Zijn onderzoek spitst zich toe op de rol van stedelijke professionals, de wisselwerking tussen professionele expertise en religieus gezag, en de implicaties hiervan voor vrouwelijke predikers en hun publiek. Na terugkomst was hij betrokken bij de organisatie van twee interdisciplinaire conferenties: één over religieuze en academische kennisuitwisseling en één over Islam en visualiteit. Een bijzonder moment was de publicatie, in december 2017, van zijn monografie over alledaagse islam in Atjeh bij Princeton University Press.

Antoinette Schapper werkt in het kader van haar Veni-beurs aan een boek over de geschiedenis van de Timor-Alor-Pantar talen. Daarnaast publiceerde zij een aantal artikelen en een tweede deel van taalbeschrijvingen. In juni hield zij in Parijs op de 9th Austronesian and Papuan Languages and Linguistics Conference de keynotevoordracht. In december organiseerde zij samen met collega's een workshop over lexico-semantische typologie op de conferentie van de Association of Linguistic Typology in Canberra, Australië.

Promovendi

Medio 2017 besloot Fenna Egberink om persoonlijke redenen te stoppen met haar onderzoek naar internationale relaties rond conflicten in de Zuid-Chinese Zee.

Lennie Geerlings is in augustus 2017 gestart als promovendus bij het Departement Culturele Antropologie aan de Universiteit Leiden en het KITLV. Haar promotieonderzoek richt zich op de ervaringen van vrouwelijke migranten in Singapore, en maakt onderdeel uit van de onderzoekcluster 'Mobility and belonging' van het KITLV. Haar begeleiders zijn Schulte Nordholt van het KITLV, en Gerard Persoon en Ratna Saptari van de Universiteit Leiden. Geerlings' onderzoeksvragen kwamen voort uit haar persoonlijke ervaringen als migrant in deze rijke, Zuidoost-Aziatische stadstaat, waar zij de afgelopen vijf jaar heeft gewoond en gewerkt. Haar onderzoek stelt vragen over processen van sociale in- en uitsluiting en hoe deze worden beïnvloed door de institutionele context van de staat, door transnationale relaties en veranderende migratiestromen in de regio, en door de positie die de migrant inneemt. Het gaat derhalve om een combinatie van etniciteit, gender, sociale klasse, leeftijd en andere persoonlijke factoren. De eerste vier maanden heeft Geerlings op het KITLV aan haar onderzoeksplan gewerkt. Zij verricht tot eind 2018 veldwerk in Singapore en hoopt haar proefschrift in 2020 te voltooien.

Christiaan Harinck heeft in het derde jaar van zijn promotieonderzoek naar de ontwikkeling van het Nederlandse militaire geweldsgebruik in Indonesië 1945-1949, hoofdzakelijk besteed aan het afronden van het laatste deel van het

archiefonderzoek en het schrijven van concepthoofdstukken. Zijn voorlopige conclusie is dat er in plaats van een 'ontsporing van geweld' veeleer sprake was van een doelbewuste keuze voor het toepassen van grootschalig geweld. De Nederlandse krijgsmacht worstelde met de moeilijk te bestrijden Indonesische revolutie en guerrilla. Gedreven door zowel koloniale als Europese militaire denkebeelden, koos het keer op keer voor de opschaling van het geweldsniveau. Te weinig en te laat begreep men dat deze primair militaire aanpak ontoereikend, ineffectief en zelfs contraproductief was, met alle gevolgen van dien. In 2017 publiceerde Harinck samen met Bart Luttikhuis artikelen over Indonesische bronnen met betrekking tot de Indonesische dekolonisatieoorlog. In *De Groene Amsterdammer* publiceerden zij samen met Nico van Horn een beredeneerde schatting van het aantal Indonesische slachtoffers in de jaren 1945-1949.

Taufiq Hanafi onderzoekt in zijn promotieonderzoek de productie van Indonesische literaire teksten uit de jaren 1980 en de wijze waarop de overheid hier controle op uitoefende. Tijdens de Nieuwe Orde (1966-1998) stonden de auteurs van literaire werken bloot aan onderzoek, censuur en vervolging. Honderden boeken werden verboden omdat deze de openbare orde zouden verstoren. Sommige boeken, die over de moorden van 1965 handelden, ontsnapten echter aan de censuur. Hoe kon dit? Tijdens zijn onderzoek in Indonesië sprak Taufiq Hanafi met auteurs, uitgevers, redacteuren en vertegenwoordigers van het

openbaar ministerie. Hij verzamelde manuscripten, archiefmateriaal, verhalen en informatie op basis van interviews waaruit de contouren van een complexe interactie tussen auteurs, uitgevers en censoren opdoemen. Een close reading van de manuscripten die *wel* werden uitgegeven moet uitwijzen onder welke condities manuscripten door woordgebruik en het vermijden van verboden termen aan de censuur konden ontsnappen.

Grace Leksana stelt de vraag hoe dorpelingen op Java zich de massamoorden uit de jaren 1965-1968 herinneren. Hoe hebben zij deze moorden, die door het autoritaire bewind van de Nieuwe Orde altijd verzwegen zijn, verwoord, opnieuw geïnterpreteerd en geïnternaliseerd? Haar onderzoek maakt gebruik van archieven en oral history om gebeurtenissen te reconstrueren en om te achterhalen hoe herinneringen aan het geweld voortleven. In 2017 nam zij tijdens haar veldwerk interviews af in een klein dorp in Oost-Java waar in 1965 en 1968 militaire operaties plaatsvonden om communisten te elimineren. Zij vergeleek de interviews met gegevens uit militaire archieven. Tot haar verbazing kwam uit die gegevens naar voren dat de militairen tijdens deze operaties structureel geweld hadden gebruikt, terwijl een deel van de dorpelingen zich het geweld herinnerde volgens de officiële versie.

Hoko Horii verrichtte zes maanden veldwerk op Bali naar het verschijnsel kind-huwelijken in Indonesië. Na terugkeer begon zij met het schrijven van haar proefschrift. De vraag die daarin centraal staat is hoe kind-huwelijken figureren in de

So much of history turns on chance encounters, missed connections, or coincidences. Arch Duke Franz Ferdinand's driver took a wrong turn and ran into the hapless assassin, Gavrilo Princip, and World War I ensued. A massive storm raged off the English coast, and the Spanish Armada was destroyed. While my encounter with Alfonso Blijden may not equal these events, it was a chance meeting, and it has helped determine the course of my research on the history of the Dutch Leeward islands of Saba, St. Eustatius, and St. Maarten.

Alfonso works in the Archives Department of the Government of St. Maarten and happened to be at his desk that day in January 2014 when I first wandered in, on the off chance that there might be some useful material housed there. We ended up engrossed in a long conversation about our mutual passion – the history of the Leeward islands (don't tell his boss!) Not only were there very valuable resources within the department, Alfonso proved to be a resource himself. He connected me with other local historians. It's little wonder he is St. Maarten's representative to UNESCO, and his help has been instrumental to my own research.

A circular portrait of Alfonso Blijden, a Black man with glasses and a goatee, wearing a blue and white striped shirt. He is looking directly at the camera. The background shows office shelves with various items.

Alfonso Blijden

by Jessica
Roitman

lokale context, op nationaal niveau en in internationale mensenrechten vertogen en op welke wijze deze niveaus elkaar beïnvloeden. Welke ideologische stellingnames spelen hierin een rol? Binnen welke wettelijke kaders vinden kind-huwelijken plaats en wat is in dit verband de uitkomst van conflicterende morele stellingnames? Waarom huwen volwassen mannen nog steeds jonge meisjes ondanks de verregaande invloed van moderne opvattingen over mensenrechten hierover?

Recording the future en Envisioning Indonesia

Voor 'Recording the future' maakte Fridus Steijlen samen met Indonesische filmmakers opnamen in Payakumbuh in West-Sumatra en in Kawal op het eiland Bintan. In Payakumbuh zijn een dag lang opnames gemaakt bij een vrouwelijke ondernemer die verschillende soorten *rendang*, onder andere online, verkoopt. Op Bintan was toerisme dit keer een van de thema's.

Eind 2017 is visueel antropologe Tea Skinjaric aangetrokken als stagiair om de beschrijving van de opnames af te ronden en om te zetten naar een nieuw format dat de collectie beter ontsluit. Eerder dit jaar ontwikkelde Lize Zurne samen met Fridus Steijlen een wandelapp waarvoor clips uit de RtF collectie werden gebruikt. De gratis wandelapp, Envisioning Indonesia, was een KITLV-activiteit in het kader van het Leiden Asia Year. Wandelaars werden uitgenodigd om op verschillende

locaties in Leiden op hun smartphone te kijken naar vergelijkbare locaties in Indonesië, zoals een station, een studentenhuus of een smederij.

Individuele projecten

Samen met voormalige fellows Peter Clegg en Matthew L. Bishop publiceerde Rosemarijn Hoeft *Post-colonial trajectories in the Caribbean: The Three Guianas*. Dit boek sluit het project 'The Three Guianas: Similarities and differences' voorlopig af. Met Peter Meel (Universiteit Leiden) legde zij de laatste hand aan de bundel *Departing from Java: Javanese labour, migration and diaspora*, die deels is gebaseerd op presentaties gehouden tijdens een workshop aan de Universitas Gadjah Mada in november 2013.

Marieke Bloembergen verrichtte voor haar project 'Indonesia and Greater India, 1880s-1990s' onderzoek in Nederland, Engeland, Frankrijk, India, Singapore en Indonesië. Gericht op kennisnetwerken tussen Indonesië en India, en de vraag hoe die hebben bijgedragen aan beeldvorming van 'Greater India', volgde zij sporen van (internationale) wetenschappers, Indonesische kunstenaars, Sanskrit studenten en spirituele zoekers, en van Indonesische voorwerpen en teksten naar India. Tevens traceerde zij bronnenmateriaal over de reizen van (de ideeën van) Tagore, leden van de Greater India Society, en theosofische en boeddhistische hervormers naar Indonesië, Europa en terug. In het kader van hetzelfde project was Sraman Mukherjee van Nalanda University twee maanden fellow op het KITLV,

organiseerde Bloembergen het panel 'Knowledge networks of Greater India in the age of reform and decolonization' op de EuroSEAS conferentie in Oxford, en publiceerde zij een artikel in het handboek *Belonging across the Bay of Bengal*.

Kasia Mika werkte als postdoc aan de afronding van haar boek *Narratives of the 2010 Haiti earthquake*. Daarin vormen verhalen over de grote aardbeving die Haïti in 2010 verwoestte het uitgangspunt. Haar studie biedt een op de toekomst gericht perspectief waarin de nadruk valt op vertogen over kwetsbaarheid. Tegelijkertijd moet worden onderkend dat zelfs wanneer schade kan worden gecompenseerd persoonlijk verlies nooit volledig kan worden hersteld. Voor velen zal de tijd na de aardbeving gekenmerkt worden door pijn. Maar toch zal een dergelijke benadering toekomst bieden en de mogelijkheid om te ontsnappen aan de schijnbaar onafwendbare cyclus van rampspoed.

Naast het schrijven van haar boek was Mika nauw betrokken bij het maken van een documentaire over dit thema op Haïti en bezocht zij verschillende conferenties. Vanaf september heeft zij tevens een aanstelling als part-time docent aan de Universiteit van Amsterdam.

Willem van der Molen onderzoekt in het lopende project 'Vroege Islam van Java en Zuid-Azië' van de Universiteit van Osaka (2016-2019) een Javaanse tekst uit de laat-

negentiende eeuw waarin de islam wordt vergeleken met de oude godsdiensten van Java. Zijn werk aan de biografie van Ko Ho Sing (sinds 2014) heeft zich in 2017 gericht op een *opus minor* uit diens nalatenschap, de *Sajarah Cina*. Van der Molen is mederedacteur van de serie Javanese Studies van de Tokyo University.

Samen met Karwan Fatah-Black publiceerde Gert Oostindie het gidsje *Sporen van de slavernij in Leiden*, dat een beeld geeft van de connecties die stad en universiteit door de eeuwen heen hadden met de Atlantische slavernij. Het rijk geïllustreerde boekje werd onder grote belangstelling gepresenteerd in de Lokhorstkerk. Met Wim Klooster voltooide Oostindie *Realm between empires: The second Dutch Atlantic, 1680-1815* dat in 2018 bij Cornell University Press verschijnt. Oostindie droeg veelvuldig bij aan de media over het KITLV-onderzoek naar de dekolonisatieoorlog in Indonesië, de Koninkrijksrelaties, Cuba en de betekenis van het koloniale verleden in hedendaags Nederland.

Henk Schulte Nordholt bereidde de Duitse vertaling van zijn *Geschiedenis van Zuidoost-Azië* voor. Samen met Dafna Rupin, Arnout van der Meer en Tom Hoogervorst rondde hij een project over 'Modernity and visuality in the late colonial period in the Netherlands Indies' af met de publicatie van een themanummer van de *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde*.

Kathy Wellen publiceerde samen met Ian Caldwell in de *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* de uitkomsten van een methodologisch vernieuwend onderzoek dat zij deden naar de geschiedenis van een oud vorstendom in Zuid-Sulawesi. Naast oral history en Buginese teksten maakten zij gebruik van nieuwe GIS-technieken waarbij meerdere lagen met geografische gegevens over elkaar heen worden gelegd. De resultaten geven aanleiding de gangbare historiografie van Zuid-Sulawesi te herzien.

In vervolg hierop onderzoekt Wellen samen met affiliated fellow Renee Hagesteijn de opkomst van complexe samenlevingen in Zuid-Sulawesi waarbij zij gebruik maken van archeologische en antropologische gegevens en kronieken. Doel is de uitkomsten, met behulp van digital humanities technieken in een bredere vergelijkende context te plaatsen om meer te weten te komen over de dynamiek van vroege politieke stelsels. Wellen en Hagesteijn werken in dit verband samen met het Leiden University Centre for Digital Humanities.

Biografieën

Tom van den Berge vervolgde – met een beurs van het Prins Bernhard Cultuurfonds – zijn onderzoek naar het leven van Izaäk Samuel Kijne (1899-1970), die van 1923 tot 1958 zendeling-onderwijzer was in Nieuw-Guinea. Tevens doet hij onderzoek naar diens interessante naleven. In het hedendaagse Papua zijn er die beweren dat Kijne een theologie van de bevrijding van Papua ontwikkeld had.

Vilan van de Loo publiceerde in het kader van haar biografie over Van Heutsz *Nota geheim*, een polemische nota van Van Heutsz waarin hij afrekenet met zijn critici. Dit leidde tot een serie lezingen, columns en artikelen. In het najaar werd Van de Loo gastonderzoeker bij Museum Bronbeek. Zie voor de voortgang van de biografie www.Vanheutsz.nl

Organisaties

Association of Caribbean Historians

Rosemarijn Hoeft is sinds mei voor twee jaar President van de Association of Caribbean Historians. De ACH stimuleert geschiedwetenschap vanuit een pan-Caraïbisch en multidisciplinair perspectief. In 2018 wordt de vijftigste ACH-conferentie gehouden in Barbados.

EuroSEAS

Van 15 tot en met 18 augustus werd de negende conferentie van de European Association of Southeast Asian Studies gehouden in Oxford. Vierhondervijftig deelnemers bezochten in de sfeervolle Examination School ruim 90 panels en round table discussies. Key notes werden gegeven door Laksmi Pamuntjak en Kasian Tejapira. Silvia Vignato volgde Duncan MacCargo op als President van EuroSEAS terwijl het KITLV voor een nieuwe periode van vijf jaar het secretariaat blijft voeren.

Het blijft voor velen een curieus idee dat er mensen bestaan die jarenlang op vrijwillige basis de meest obscure boekjes in al even obscure talen doorsnuffelen. Toch is het imago van de schuchtere studeerkamergeleerde die zich het liefst ver buiten de perken der realiteit afzondert onterecht. Onderzoek naar historische bronnen, de archaïsche taalvariëteiten waarin deze zijn geschreven en de schat aan informatie die ze bevatten is in Indonesië namelijk vooral een sociale aangelegenheid. Behalve de boeken zelf is er maar weinig stoffigs aan deze spannende hobby. Azmi Abubakar is een grote naam in de wereld van de Maleisitalige pers, die in de laatkoloniale tijd in groten getale werd bemand door Indonesiërs van Chinese origine. Na een carrière als boekhandelaar bouwde Azmi zijn boekenwinkel enkele jaren geleden om tot een museum, waarin geïnteresseerden zich kunnen verdiepen in de kranten, romans, tijdschriften en leerboekjes uit het begin van de vorige eeuw. Voor mijn onderzoek naar de ontwikkeling van de Maleise taal in deze periode is Azmi's Chinees-Indonesische boekmuseum (Museum Pustaka Peranakan Tionghoa) van ongekend belang. Hoewel sommige bronnen ook in Nederland beschikbaar zijn voelt het als een bijzondere reis door de tijd om dit materiaal 'in het echt' te zien.

Azmi Abubakar

door Tom
Hoogervorst

Jopie Uittenbogaard

door Tom
van den Berge

In de biografie over les Kijne, die van 1923 tot 1958 zendeling-onderwijzer was in Nieuw-Guinea, speelt zijn echtgenote Jopie Uittenbogaard een essentiële rol. Zij stond achter en naast haar les – de grote pedagoog, koorleider en vertaler – als zijn flinke, plichtsgetrouwe vrouw. Zij had hem tijdens zijn verlof in 1932 ontmoet. Zij was verliefd op hem geworden, was met hem getrouwd en was hem gevolgd naar Nieuw-Guinea. Door haar leren wij hoe ruig en hoe zwaar het leven van een zendeling en zijn gezin was. les kon zo veel werk verzetten, omdat Jopie het internaat met honderd leerlingen van les' school bestierde. Zij baarde hem in 1935 een zoon, die kort na de geboorte overleed. Toen de Japanse strijdkrachten Indië in 1942 hadden veroverd werd zij met haar pas geboren dochter geïnterneerd. Na de oorlog gingen zij, les en haar dochter naar Nederland. Daar werd hun in 1947 een zoon geboren. Het jaar daarop keerde zij met haar gezin terug naar Nieuw-Guinea. Daar begon haar de gedachte te kwellen dat zij eens een leven zou leiden gescheiden van haar kinderen. Zij wilde voorgoed terug naar Nederland en repatrieerde in 1957. Een jaar later zou les haar schoorvoetend volgen. Door Jopie leren wij les goed kennen: Hij verweet haar dat zij niet met hem in Nieuw-Guinea had willen blijven en niet nog meer op het altaar van de zending had willen offeren.

Voorafgaand aan de conferentie werd de EuroSEAS masterclass georganiseerd in samenwerking met het Oxford Center for Islamic Studies. De tiende EuroSEAS conferentie vindt in september 2019 plaats in Berlijn.

Chinese Indonesian Heritage Centre

De samenwerking van het CIHC met *Wacana (Journal of the Humanities of Indonesia)* resulteerde in het verschijnen in juni van het themanummer 'Chinese Indonesians in historical perspective I en II'. Het eerste deel van het project 'Mondelinge geschiedenis' (Mongesch) werd gereedgemaakt voor overdracht aan de Leidse Universiteitsbibliotheek.

Visiting en affiliated fellows en stagiaires

Fellows

Bambang Purwanto	Universitas Gadjah Mada, Yogyakarta
Bernhard Schär	Swiss Federal Institute of Technology's chair for Global History, Zürich
Emilie Wellfelt	Linnaeus University, Växjö
I Nguh Suryawan	State University of Papua, Manokwari
Intan Paramaditha	Macquarie University, Sydney

Sraman Mukherjee
Sumit Mandal
Yanwar Pribadi

Affiliated Fellows

Arnoud Arps
Arnout van der Meer
Belinda Lopez
Daud Tanurdirjo
Elena Burgos-Martinez
Emily Hansell Clark
Grace Chin
Heddy Shri Ahimsa Putra
Kankan Xie
Laurens Bakker
Matthew Woolgar
Paul Gellert
Renee van Kessel

Nalanda University, Rajgir, Bihar
University of Nottingham, Malaysia Campus
IAIN Sultan Maulana Hasanuddin, Serang,
Banten

Universiteit van Amsterdam
Colby College, Waterville, Maine
Macquarie University, Sydney
Universitas Gadjah Mada, Yogyakarta
Durham University
Columbia University, New York
Universiti Sains Malaysia, Penang
Universitas Gadjah Mada, Yogyakarta
University of California, Los Angeles
Universiteit van Amsterdam
Oxford University
University of Tennessee, Knoxville
Independent Scholar

Sebastian L. Linsin	Institute for the History and Theory of Architecture, Zürich en Future Cities Laboratory, Singapore
Simona Sienkiewicz	Jagiellonian University, Krakow
Vilan van de Loo	Independent Scholar

Stagiairs

Corina van Beelen	Universiteit van Amsterdam
Vanessa Görner	Johann Wolfgang von Goethe University, Frankfurt
Rosa de Jong	Universiteit van Amsterdam
Roos Knigge	Universiteit Leiden
Ribut Purwanti	Johann Wolfgang von Goethe University, Frankfurt
Tea Skrinjaric	Ljubljana University en Stockholm University
Mattia Steardo	Universiteit Leiden
Dio Tobing	Universiteit Leiden
Lise Zurne	Universiteit Leiden

Laurensius Bela'an is 75, een arme boer, en woont in het fabelachtig mooie dorpje Hewokloang, hoog in de heuvels ten zuidoosten van het stadje Maumere. We zijn op het overwegend katholieke eiland Flores in Indonesië. In Mei 2017 zocht ik hem op om verhalen te horen over zijn beroemde oom Jan Djong. In de tuin staat een kruisje voor Djong dat is opgericht door de familie tijdens een groot herdenkingsfeest in 1990.

In Maumere regeerde tot 1954 een raja, ooit door Nederlanders aangesteld. Eind 1949 werd het koninkrijkje ingelijfd in de onafhankelijke Republiek Indonesië. Aanvankelijk handhaafden de nieuwe machthebbers de raja, maar mensen uit Hewokloang staan in Maumere bekend om hun korte lontje. 'Een beetje belediging en ze steken je dood'. Jan Djong was vurig voorstander van de republiek, omdat die democratie had beloofd. Zijn volgelingen demonstreerden en staken huizen in brand van aanhangers van de raja. De jaren rond 1953 worden nog steeds die van de 'verschroeide aarde' genoemd. 'Wij deden dit om de Hollanders te laten zien dat wij het ook konden, op onze eigen benen staan', zegt de heer Laurensius. 'Wij konden onze eigen godsdienst regelen, onze eigen scholen'. Jan Djong was de eerste republikeinse burgeractivist in deze regio. Hij past perfect in onze studie over postkoloniaal burgerschap in Indonesië.

Jan Djong

door Gerry
van Klinken

Garcin Malsa

by Malcom
Ferdinand

In my research, I investigate how non-sovereignty shapes discourses and representations of ecological issues. If scholars have shown the low engagement of local inhabitants, the case of Martinique in the Caribbean stands out to prove the opposite. Since the 1970s, this overseas territory of France has seen an important ecological movement garner public support and succeeding in opposing many destructive projects. One of the reasons for this popularity stems from the specific ecological discourse that associates the preservation of nature to demands for postcolonial equality as illustrated by Garcin Malsa. A former professor of biology, Mr. Malsa advocates for the necessity to think together both the ecological preservation of the island and the legacy of colonization and slavery. His political actions demonstrate this association. On the one hand, he co-founded an ecological NGO called ASSAUPAMAR in 1980, and the first ecological party of Martinique called MODEMAS in 1992. On the other, he has been part of the patriotic movement since the 1970s, and is now the head of the International Movement for Reparation for Slavery in Martinique. As a mayor of the town of Sainte-Anne for 25 years, Malsa has held a central place regarding both ecological issues and debates on the legacy of slavery.

Vereniging KITLV

In 2017 verschenen bij Brill Academic Publishers jaargang 173 van de *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde (BKI)* en jaargang 91 van de *New West Indian Guide/ Nieuwe West-Indische Gids (NWIG)*. De managing editors zijn Freek Colombijn (*BKI*) en Rosemarijn Hoefte (*NWIG*). Marieke Bloembergen en Tom Hoogervorst (*BKI*) en Richard en Sally Price (*NWIG*) zijn de book review editors. Een subsidie van de Vereniging KITLV maakt het mogelijk dat alle jaargangen van de tijdschriften gratis digitaal te raadplegen en te downloaden zijn via <http://www.brill.com/products/journals>. Tevens verschenen twee boeken in de *Verhandelingen* van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land en Volkenkunde. De serieredacteurs zijn Rosemarijn Hoefte en Henk Schulte Nordholt.

Activiteiten

De Vereniging organiseerde in het verslagjaar twee ledenvergaderingen/-middagen. Op 9 juni vond de eerste ledenvergadering/-middag plaats in de Hortus Botanicus te Leiden, met als thema 'Kenners van het koloniale verleden'. Tijdens deze middag stond de maatschappelijke rol van het archief en de actuele betekenis van archiveren centraal, niet louter om de geschiedenis, maar ook als een vorm van organiseren en actievoeren. Kenners van het koloniale verleden, onderzoekers, activisten, organisatoren, verzamelaars, nazaten en herinneraars presenteerden hun initiatieven en gingen met elkaar en het publiek in debat.

De tweede ledenvergadering/-middag vond plaats op 12 december in de Universiteitsbibliotheek Leiden (UBL). Voorafgaand aan deze vergadering werd voor de tweede keer de tutorial 'Effectief zoeken in de UBL catalogus' aangeboden. Het debat na de vergadering stond in het teken van de 'Betekenis, herkomst en toekomst KITLV-collecties'.

Aan de 31e cursus Caraïbistiek die door de Vereniging werd georganiseerd namen 27 cursisten deel. Voor het eerst werd de cursus in het Engels gegeven. Op experimentele basis werden discussiesecties, geleid door KITLV onderzoekster Kasia Mika, gehouden om cursisten de ruimte te geven te reflecteren op de colleges en sommige onderwerpen verder uit te diepen. De cursus werd verzorgd door 21 docenten van verschillende universiteiten en instellingen, onder wie een aantal onderzoekers van het KITLV: Rosemarijn Hoefte, Stacey Mac Donald, Kasia Mika, Jessica Roitman, Sanne Rotmeier, Alex van Stipriaan en Wouter Veenendaal. Het slotcollege werd verzorgd door Malcom Ferdinand, tevens onderzoeker bij het KITLV, met de lezing 'The Caribbean or the epistemic shift of modernity? Conversation from Martinique'. De coördinatie van de cursus was in handen van Rosemarijn Hoefte en Ellen Sitinjak.

Financiële bijdrage

De Vereniging droeg financieel bij aan de volgende activiteiten: het Wacana symposium 'Stories and storytelling in Indonesia' op 12 en 13 mei, georganiseerd door KITLV lid Clara Brakel, KITLV onderzoeker Tom Hoogervorst en PhD student Nazar Nazarudin aan de Universiteit Leiden (bijdrage: € 1.500); de internationale conferentie 'Adat law 100 years later: Towards a new interpretation?' op 22 en 23 mei, georganiseerd door het Van Vollenhoven Instituut (bijdrage: € 3.000); het publieke debat 'Voorbij de Nederlandse Antillen: van gedeeld verleden naar gezamenlijke toekomst?', georganiseerd door de Balie in Amsterdam op 22 juni (bijdrage: € 1.500).

Net als in 2016 droeg de Vereniging in 2017 financieel bij (€3.000) aan de bijzondere leerstoel Caribische Letteren aan de Universiteit van Amsterdam, die bekleed wordt door prof. dr. Michiel van Kempen.

Fondsen

Over de fondsen die door de Vereniging worden beheerd, kan het volgende gemeld worden:

In 2017 werden drie subsidieaanvragen van jonge Caraïbische onderzoekers uit het Dr. Silvia de Groot Fonds gehonoreerd. Drie onderzoekers kregen respectievelijk

een bedrag van € 3.500, € 4.000 en € 4.500; Mitchell Esajas voor zijn onderzoek 'Black, Dutch & radical: Exploring the politics of black Dutch radicals'; Aisha Leer voor haar onderzoek 'The missing link; Women's role in the revolt of 'Trinta di Mei 1969' en Nihayra Leona voor haar onderzoek 'Het Engels én het Papiaments; Een exceptioneel Caribisch geval van tweetalig onderwijs in het hoger secundair onderwijs'. Meer informatie over hun onderzoek is te vinden op de website.

Uit het Adatfonds werd ook een aanvraag gehonoreerd: het Van Vollenhoven Instituut kreeg voor de conferentie 'Adat law 100 years later: Towards a new interpretation?' op 22 en 23 mei, een bedrag van € 5.000 toegewezen.

Tenslotte werd uit het Collectie- en Publicatiefonds een subsidie van € 3.000 toegewezen aan Stichting LM Publishers t.b.v. de uitgave van een publicatie van Barryl Biekman met als (werk)titel *Uitsluitingsmechanismen, Blaka Tara, Afrofobie: Het belang van de Civil Society*.

Leden

De Vereniging had in 2017 488 leden: 263 leden met een digitaal abonnement, 162 leden met een papieren *BKI* abonnement en 50 leden met een papieren *NWIG* abonnement. Het Indonesische ledenbestand bestond uit 13 leden.

De Vereniging telde in 2017 acht ereleden: prof.dr. Taufik Abdullah, prof.dr. H.J.M. Claessen, prof.dr. Richard Price, mw. prof.dr. Sally Price, prof.dr. M. Ricklefs, prof.dr. R. Schefold, prof.dr. J.W. Schoorl, en mw. prof.dr. H.A. Sutherland.

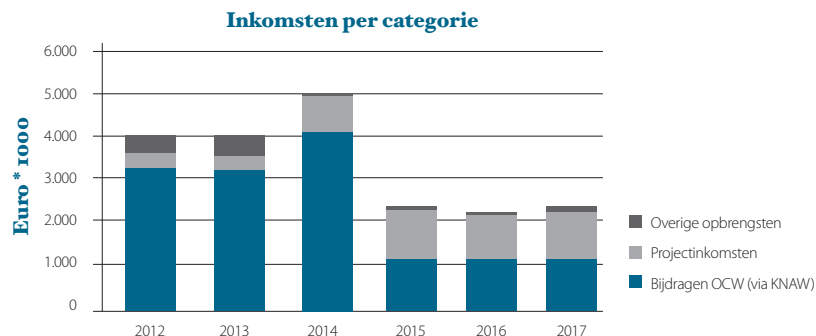
Bestuur

In het verslagjaar was het bestuur als volgt samengesteld: mw. prof.dr. S. Legène (voorzitter), mw. drs I. Goedegebuur (penningmeester), mw. drs. N. Jouwe, dr. W. Modest en prof.dr. G.A. Persoon (tot juni 2017). Na 10 jaar uitvoerend secretaris (2007-2017) te zijn geweest nam mw. drs. Y. Siegers-Samaniri in september 2017 afscheid van het bestuur. Zij blijft werkzaam voor de werkorganisatie. Dr. Sikko Visscher, tevens werkzaam voor de werkorganisatie nam de rol van secretaris over en is officieel bestuurslid.

Bijlage 1 Financieel overzicht

	Bedragen in €		
Baten	Realisatie 2017	Budget 2017	Realisatie 2015
Bijdrage OCW (via KNAW)	1.205.000	1.176.000	1.176.000
Projectinkomsten	1.218.981	739.078	1.063.672
Overige opbrengsten	63.850	37.100	74.758
	2.487.831	1.952.178	2.314.430
Lasten			
Personeel	2.223.144	1.948.633	2.013.291
Materieel	436.687	179.403	356.703
Afschrijvingen	5.303	7.500	9.781
	2.665.134	2.135.536	2.379.775
Resultaat	-177.303	-183.358	-65.345

Conform het financiële raamwerk van de reorganisatie is voor 2017 een negatief financieel resultaat geboekt en wordt ook voor de periode 2018-2021 een negatief saldo op de exploitatie begroot. De algemene reserve is voldoende om de tekorten te dekken totdat in 2022 een financieel evenwicht is bereikt

Bijlage 2 Publicaties medewerkers en fellows

	Aantal
Promotor (extern voorbereide promotie)	1
Co-promotor (extern voorbereide promotie)	1
Wetenschappelijke publicaties: monografieën (gerefereerd)	1
Wetenschappelijke publicaties: proefschrift	2
Overige publicaties: boekredactie (gerefereerd)	5
Overige publicaties: tijdschriftredactie (gerefereerd)	3
Wetenschappelijke publicaties: artikelen in tijdschriften (gerefereerd)	25
Wetenschappelijke publicaties: hoofdstukken in boeken/boekdelen (gerefereerd)	24
Wetenschappelijke publicaties: monografieën (gerefereerd) (niet gerefereerd)*	1
Wetenschappelijke publicaties: artikelen in tijdschriften (niet gerefereerd)*	9
Tijdschriftredactie (niet gerefereerd)*	2
Wetenschappelijke publicaties: hoofdstukken in boeken/boekdelen (niet gerefereerd)*	1
Vakpublicaties: artikelen in tijdschriften *	4
Vakpublicaties: recensies*	13
Populariserende publicaties: bijdrage in dag-/weekblad*	6
Keynote-lezing*	4
Voordrachten/lezingen*	105
Organisatie congressen/symposia/workshops*	19
Bijdragen aan websites*	33

* Uitsluitend online beschikbaar via www.kitlv.nl

Promotor (extern voorbereide promotie)

Oostindie, Gert, Margo Groenewoud, 'Nou koest, nou kalm'. *De ontwikkeling van de Curaçaose samenleving, 1915-1973; Van koloniaal en kerkelijk gezag naar zelfbestuur en burgerschap*, Universiteit Leiden, 15 juni.

Co-promotor (extern voorbereide promotie)

Steijlen, Fridus, Ridho Reinanda, *Entity associations for search*, Universiteit van Amsterdam, 11 mei.

Wetenschappelijke publicaties: monografieën (gerefereerd)

Kloos, David, *Becoming better Muslims; Religious authority and ethical improvement in Aceh, Indonesia*. Princeton: Princeton University Press, 240 pp.

Proefschrift

Groenewoud, Margo*, "Nou koest, nou kalm": *De ontwikkeling van de Curaçaose samenleving, 1915-1973: van koloniaal en kerkelijk gezag naar zelfbestuur en burgerschap*, Universiteit Leiden, 15 juni.

Reinanda, Ridho, *Entity associations for search*, Universiteit van Amsterdam, 11 mei.

Boekredactie (gerefereerd)

Bloembergen, Marieke (met Emmanuel Blanchard & Amandine Lauro), *Policing colonial empires; Cases, connections, boundaries, ca 1850-1970*. Brussels: Peter Lang, 253 pp.

Hoefte, Rosemarijn (met Matthew Bishop & Peter Clegg), *Post-colonial trajectories in the Caribbean; The Three Guianas*. London: Routledge, 189 pp.

Kloos, David (met Daan Beekers), *Straying from the straight path; How senses of failure invigorate lived religion*. (New York & Oxford: Berghahn Books, 146 pp.

Schapper, Antoinette, *Papuan languages of Timor, Alor and Pantar; Sketch grammars 2*. Berlin: Pacific Linguistics, De Gruyter Mouton, viii + 358 pp.

Wellen Kathy (met Michael Charney), *Warring societies of pre-colonial Southeast Asia; Local cultures of conflict within a regional context*. Copenhagen: NIAS Press, ix + 230 pp.

Redactie special issues tijdschrift (gerefereerd)

Hicks, Jacky (met Bart Barendregt & Florian Schneider), special issue *Asiascape; Digital Asia* 4-1/2.

Schapper, Antoinette, *Special issues on contact and substrate in the languages of Wallacea, NUSA; Linguistic studies of languages in and around Indonesia* 62/63.

Schulte Nordholt, Henk, special issue *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde; New urban middle classes in colonial Java* 173-4.

Wetenschappelijke publicaties: artikelen in tijdschriften (gerefereerd)

Aspinall, Edward* (met Noor Rohman), 'Village head elections in Java; Money politics and brokerage in the remaking of Indonesia's rural elite', *Journal of Southeast Asian Studies* 48-1: 51-52.

-(met Noor Rohman, Ahmad Zainul Hamdi, Rubaidi & Zusiana Elly Triantini), 'Vote buying in Indonesia; Candidate strategies, market logic and effectiveness', *Journal of East Asian Studies* 17-1: 1-27.

Bijl, Paul, 'Human rights and anti-colonial nationalism in Sjahrir's *Indonesian contemplatio*', *Law & Literature* 29-2: 247-268.

-'Legal self-fashioning in colonial Indonesia; Human rights in the letters of Kartini', *Indonesia* 103: 51-71.

Chin, Grace V.S.* (met Tom Hoogervorst), 'From *Soetji* to *Soendel*; Negotiating race, class and gender in a Netherlands Indies newspaper', *Intersections: Gender and sexuality in Asia and the Pacific* 41.

Harinck, Christiaan (met Bart Luttikhuis), 'Voorbij het koloniale perspectief; Indonesische bronnen en het onderzoek naar de oorlog in Indonesië, 1945-1949', *Low Countries Historical Review* 132-2: 1-76.

Hicks, Jacqueline, 'Digital disruption in Asia; Power, technology, and society', *Asiascape; Digital Asia*, 4-1/2: 5-12.

Hoogervorst, Tom (met Henk Schulte Nordholt), 'Urban middle classes in colonial Java (1900-1942); Size, images and language', *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 173: 442-474.

-'What kind of language was Chinese Malay in late-colonial Java?', *Indonesia and the Malay World* 45-133: 294-314.

-'Learning to love the unknown; Chinese-Indonesian contributions to nation building', *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 173-2/3: 376-381.

Klinken, Gerry van (met Su Mon Thazin Aung), 'The contentious politics of anti-Muslim scapegoating in Myanmar', *Journal of Contemporary Asia* 47-3: 353-375.
- 'Data, disciplines, and dialogue; Lessons for project design', *Asiascape; Digital Asia*, 4-1: 129-142.

Meer, Arnout van der*, 'Performing colonial modernity; Fairs, consumerism, and the emergence of the Indonesian middle classes', *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 173-4: 503-538.

Mika, Kasia, 'Breath, eyes, memory', *The Literary Encyclopedia*.

Molen, Willem van der, 'Sajarah Cina; A nineteenth-century apology in Javanese', *Wacana* 18-2: 379-398.

Oostindie, Gert (met Wouter Veenendaal), 'Head versus heart; The ambiguities of non-sovereignty in the Dutch Caribbean', *Regional & Federal Studies*, pp. 1-21.

Paramaditha, Intan*, 'Film studies in Indonesia; An experiment of a new generation', *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 173-2/3: 357-375.

Purwanto, Bambang*, 'Ruang maritime di sisi barat pulau Sumatera yang diabaikan sebuah tinjauan historiografis', *Paramita; Historical Studies Journal* 27-2: 212-228.

Roitman, Jessica, '"A mass of mestiezen, castiezen, and mulatten"; Fear, freedom, and people of color in the Dutch Antilles, 1750-1850', *Atlantic Studies* 14-3: 399-417.

Schapper, Antoinette, 'Stress and gemination in Alor-Pantar languages; Revising Heston (2016)', *Oceanic Linguistics* 56-1: 257-266.

- 'The lexicons of the Papuan languages of Onin and their influences', *NUSA; Linguistic studies of languages in and around Indonesia* 63.

Schulte Nordholt, Henk, 'New urban middle classes in colonial Java; Children of the colonial state and ancestors of a future nation', *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 173-4: 439-441.

Wellen, Kathy (met Ian Caldwell*), 'Finding cina; A new paradigm for early Bugis history', *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde* 173-2/3: 296-324.

Wetenschappelijke publicaties: hoofdstukken in boeken/boekdelen (gerefereerd)

Bedner, Adriaan, 'The need for realism; Ideals and practice in Indonesia's constitutional history', in: Maurice Adam, Anne Meuwese & Ernst Hirsch Ballin, *Constitutionalism and the rule of law; Bridging ideals and reality*, pp. 159-194. Cambridge: Cambridge University Press.

Bloembergen, Marieke (met Emmanuel Blanchard & Amandine Lauro), 'Tensions of policing in colonial situations, ca. 1850-1970', in: Emmanuel Blanchard, Marieke Bloembergen & Amandine Lauro (eds.), *Policing colonial empires*, pp. 11-40. Brussels: Peter Lang.

- 'Borobudur in "the light of Asia"; Scholars, pilgrims and knowledge networks of Greater India, 1920s-1970s', in: Michael Laffan (ed.), *Belonging across the Bay of Bengal; Rites, migrations, rights*, pp. 35-56. London: Bloomsbury.

Boomgaard, Peter, 'Environmental histories of Southeast Asia', in: Philip Hirsch (ed.), *Routledge Handbook of the Environment in Southeast Asia*. London: Routledge.

Chin, Grace V.S.*, 'State *ibuis*m and "one happy family"; Polygamy and the "good" woman in contemporary Indonesian narratives', in: Grace V.S. Chin & Kathrina Mohd Daud (eds.), *The Southeast Asian woman writes back; Gender, identity, and*

nation in the literatures of Brunei Darussalam, Malaysia, Singapore, Indonesia and the Philippines, pp. 89-106. Dordrecht: Springer.

- 'Counter-narratives of the nation; Writing the modern Brunei Malay woman', in: Grace V. S. Chin & Kathrina Mohd Daud (eds.), *The Southeast Asian woman writes back; Gender, identity, and nation in the literatures of Brunei Darussalam, Malaysia, Singapore, Indonesia and the Philippines*, pp. 129-148. Dordrecht: Springer.

Daro Minarchek, Rebakah*, 'Land law and shifting cultivation; Indonesian adat communities and the struggle for statutory rights', in: M. Cairns (ed.), *Shifting cultivation Policy; Trying to get it right*. London: Earthscan.

Ferdinand, Malcom, 'Living in contaminated land; Struggle for an environmental justice in contemporary Martinique and Guadeloupe', in: M. Castillo (ed.), *Heritage and rights of indigenous peoples*, pp. 95-107. Leiden: Leiden University Press.

Hoefte, Rosemarijn (met Matthew L. Bishop & Peter Clegg), 'Introduction', in: Rosemarijn Hoefte, Peter Clegg & Matthew Louis Bishop (eds.), *Post-colonial trajectories in the Caribbean; The Three Guianas*, pp. 1-9. London: Routledge.

-(met Matthew L. Bishop & Peter Clegg), 'Conclusion; Guyana, Suriname and French Guiana in a changing world', in: Rosemarijn Hoefte, Peter Clegg & Matthew Louis

Bishop (eds.), *Post-colonial trajectories in the Caribbean; The Three Guiana*, pp. 155-165. London: Routledge.

-‘Indenture in the long nineteenth century; Spanning the globe’ in: Seymour Drescher, David Eltis, & Stanley L. Engerman (eds.), *Cambridge World History of Slavery Volume IV, AD 1804-AD 2000*, pp. 610-632. Cambridge: Cambridge University Press.

Hoogervorst, Tom, ‘The role of “Prakrit” in Nusantara through 101 etymologies’, in: Andrea Acri, Roger Blench & Alexandra Landmann (eds.), *Spirits and ships; Cultural transfers in early Monsoon Asia*, pp. 375-440. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

-(met M. Klamer, P. Trilsbee & C. Haskett), ‘Creating a language archive of insular South East Asia and West New Guinea’, in: J. Odiik & A. van Hessen (eds.), *CLARIN in the Low Countries*, pp. 109-118. London: Ubiquity Press.

Kloos, David (met D. Beekers), ‘Introduction; The productive potential of moral failure in lived Islam and Christianity’, in: D. Beekers & D. Kloos (eds.), *Straying from the straight path; How senses of failure invigorate lived religion*, pp. 1-19. New York & Oxford: Berghahn Books.

-‘The ethics of not-praying; Religious negligence, life phase and social status in Aceh, Indonesia’, in: D. Beekers & D. Kloos (eds.), *Straying from the straight path; How*

senses of failure invigorate lived religion, pp. 90-106. New York & Oxford: Berghahn Books.

Luttikhuis, Bart (met Christiaan. Harinck), ‘Nothing to report? Challenging Dutch discourse on colonial counterinsurgency in Indonesia, 1945-1949’, in: Philip Dwyer & Amanda Nettelbeck (eds.), *Violence, colonialism and empire in the modern world*, pp. 265-286. London: Palgrave MacMillan.

Molen, Willem van der, ‘Ideas on the cataloguing of Indonesian manuscripts’, in: Mu’jizah (ed.), *Dinamika pernaknahan Nusantara*, pp. 11-30. Jakarta: Prenadamedia Group.

-‘Indische ABC-boekjes’, in: Wim van Anrooij & Paul Hoftijzer (red.), *Lezen in de Lage Landen; Studies over tien eeuwen leescultuur*, pp. 191-196. Hilversum: Verloren.

Roitman, Jessica, ‘The price you pay; Choosing family, friends, and familiarity over freedom in the Leeward Islands, 1835-1863’, in: Jeff Fynn-Paul & Damian Pargas (eds.), *Slaving zones; Cultural identities, ideologies, and institutions in the evolution of global slavery*, pp. 249-276. Leiden: Brill.

Schapper, Antoinette, ‘Introduction to the Papuan languages of Timor, Alor and Pantar’, in: Antoinette Schapper (ed.), *Papuan languages of Timor, Alor and Pantar;*

Sketch grammars, Volume 2, pp. 1-54. Berlin: De Gruyter Mouton.

- 'Farming and the Trans-New Guinea family; A consideration', in: Martine Robbeets (ed.), *Language dispersal beyond farming*, pp. 155-182. Amsterdam: John Benjamins.

Vezzoli, Simona*, 'Migrations in the Guianas; Evolution, similarities and differences' in: Rosemarijn Hoefte, Peter Clegg & Matthew Louis Bishop (eds.), *Post-colonial trajectories in the Caribbean; The Three Guianas*, pp. 72-91. London: Routledge.

Wellen, Kathy (met M. Charney), 'Introduction', in: M. Charney & K. Wellen (eds.), *Warring societies of pre-colonial Southeast Asia; Local cultures of conflict within a regional context*, pp.1-19. Copenhagen: NIAS Press.

- 'La Maddukelleng and civil war in South Sulawesi', in: M. Charney & K. Wellen (eds.), *Warring societies of pre-colonial Southeast Asia; Local cultures of conflict within a regional context*, pp.47-71. Copenhagen: NIAS Press.

*Visiting fellow/gastonderzoeker

**Onderzoeker verbonden aan onderzoeksprogramma/project van het instituut

Bijlage 3 Publicaties KITLV

Buijs, Kees, *Personal religion and magic in Mamasa, West Sulawesi: The search for powers of blessing from the other world of the gods*, x+ 163 pp. (Verhandelingen 308), (<http://www.brill.com/products/book/personal-religion-and-magic-mamasa-west-sulawesi>)

Geertz, Hildred, *Storytelling in Bali*, xiii+ 534 pp. (Verhandelingen 304), (<http://www.brill.com/products/book/storytelling-bali>)

Omslagfoto 'Kedung Jembar waterval, Java': Grace Leksana

Foto 'Schildpadden op het strand, Klein Bonaire': Stacey Mac Donald

Foto 'Grand Opening Asian Library': Monique Shaw

Foto 'Komodo varaan, Komodo': Sikko Visscher

Foto 'Rock stacking, Aruba': Gert Oostindie

Foto 'Kapuas rivier, Pontianak': Gerry van Klinken

Foto 'Grand Opening Asian Library': Monique Shaw

Foto 'Kust, Bonaire': Stacey Mac Donald

Foto 'Dorp in Centraal Flores': Sikko Visscher

Een uitgebreidere versie van het jaarverslag 2017 (met de extra bijlagen 'Externe commissies, hoogleraren en redacties' en 'Publicaties en activiteiten') en een beknopte Engelstalige samenvatting/versie zijn te raadplegen op de KITLV website: www.kitlv.nl

Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde
Royal Netherlands Institute of Southeast Asian and Caribbean Studies

KITLV

Reuvenplaats 2 | 2311 BE Leiden | Postadres | Postbus 9515 | 2300 RA Leiden |

Tel.: +31 (0)71-527 2295 | Fax: +31 (0)71-527 2638 | E-mail: kitlv@kitlv.nl | Site: www.kitlv.nl